ՈՐՈՒՆ ԾԱՌԱՅԵՆՔ

ԱՅՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ՝ ՈՐՈՒՆ ԿԸ ՊԱՏԿԱՆԻՄ

ՊԱՅՔԱՐ Ի ԽՆԴԻՐ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ԸՆՏԱՆԻՔԸ ԵԿԵՂԵՑԻ Է

ԿԸ ՀԱՒԱՏԱ՞Ս ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՐ
ԻՍԿԱԿԱՆ ԵՒ ՃՇՄԱՐԻՏ Է

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅԻՍՈՒՍ

ՊԻՂԾ ՈԳԻԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

“ԱՅՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ՝ ՈՐՈՒՆ ԿԸ ՊԱՏԿԱՆԻՄ ԵՒ ՈՐՈՒՆ ԿԸ ԾԱՌԱՅԵՄ”

--Գործ Իէ.23

Գիտակի՛ց Քրիստոնեայի մը ճշմարիտ և վեհանձն վկայութիւնը, պատկանի՛լ է: "Պատկանիլ" բառը կը նշանակէ սեփականութիւն դառնալ և հպատակիլ իրմէ աւելի Զօրաւորին: Իսկ "ծառայել"ը՝ ուրիշի մը կամքին ենթարկուիլ և օգտակար ըլլալ է անոր:

Երբ պատկանինք Աստուծոյ, պարտ ենք մոռնալ մեր անձնական իրաւունքը և յօժարիլ մարդկային հաւաքակա՛ն ինքնութեան:

«Պիտի սիրես ընկերդ քու անձիդ պէս: Այս երկու պատուիրաններէն կախուած են ամբողջ Օրէնքը և մարգարէները»--Մատթ. ԻԲ.37-38-39»:

Սէրը հաւատացեալին անհատական և հաւաքական հոգեւոր փորձառութեան առանցքն է: Երբ բրիստոնէական համայնքներն ու եկեղեցիները տարածուեցան զանազան երկիրներ, աշակերտներն ու առաքեալները, հիմնուեցան իրենց Ուսուցչապետին ու Սուրբ Հոգւոյ յայտնութիւններուն վրայ:

Առանց «Քրիստոսի սիրոյ գիտութեան գերազանցութեան» անհնար կ՛ըլլայ ըմբռնել բրիստոնէութիւնը, ի մասնաւորի հաւաքականութեան մը մէջ: Հաւաքակա՛ն ուժով կարելի է անկարելին կարելի դարձնել՝»--Սարդարապատ:

Հայ մտաւորական դէմքերէն Զարենցի նշանաբանը.

«Ով Հայ ժողովուրդ, քո միակ փրկութիւնը քո
հաւաքակա՛ն ուժին մէջն է»:

Յիսուսի հաւաքական մարտահրաւէրը եղած է.

«Ձեր իրար սիրելո՛վ է որ մարդիկ պիտի գիտնան, թէ դուք Իմ աշակերտներս էք»--Յով. ԺԳ.35:

Քրիստոնէական կեանքը, ընտանեկան կեանքի նման հաւաքակա՛ն կեանք է: Այն հաւաքականութիւնը որ անհրաժեշտ չի գտներ Յիսուսի աստուածայայտնութեան, կ՛ուղղուի հոգեկան անձնասպանութեան:

Եկեղեցին, Յիսուսի համայնքը, ուխտի՛ մը հաւաքականութիւնն էր և ունէր պատմական արմատներ և հրաշագործ ու անձնազոհ քարոզիչներ: Այս մասնայատկութիւնը նշան էր թէ Քրիստոնեան ծառայութի՛ւն մը ունէր կատարելիք համա՛յն մարդկութեան: Աստուծոյ ծառաներ են բոլոր անոնք որոնք կը կրեն Քրիստոսի անունը:

Յիսուս ըսաւ բոլոր իրեն ծառայողներուն.

«Եկէք իմ Հօրս օրհնեալները, ժառանգեցէ՛ք աշխարհի
սկիզբէն ձեզի համար պատրաստուած արքայութիւնը...:
Ճշմարիտ կ՛ըսեմ ձեզի, քանի որ իմ այս փոքրիկ
եղբայրներէս մէկուն ըրիք՝ ինծի՛ ըրած եղաք»--Մատթ. Իե.40:

Մարդկութիւնը կը տառապի այսօր, պարզապէս, որովհետեւ չ՛ուզեր ցոյց տալ ծառայասիրութեան և խոնարհութեան ոգին իր մէկ նմանին

հանդէպ:

«Աստուծոյ և Հօր առջեւ սուրբ և անարատ կրօնասիրութիւնը այս է, այցելել որբերուն և որբեւարիներուն՝ իրենց նեղութեան մէջ, անարատ պահել իր անձը աշխարհէն»--Յակ.Ա.27:

Անձնակեդրոնութեան և փառասիրութեան կործանարար բնազդները հակակշռող ամենահզօր ազդակներն են սէրը, ծառայասիրութիւնը և հանդուրժողութիւնը, որոնք կը կազմեն Քրիստոնէական հաւատին հիմնական տարրերը:

Յիսուսի կեանքը օրինակ ծառայեց և Իր գործը՝ համախմբման առանցքը դարձաւ: Սփիւռքի երիտասարդները պէտք է մտնեն ոչ-Հայկական շրջանակներու մէջ, պետական և հասարակական, գիտական կամ ուսումնական, սակայն առանց իրենց Հայկակա՛ն ինքնութիւնը կորսնցնելու: Այս կերպով անոնք կրնան աւելի լաւ ծառայել Հայ ժողովուրդի շահերուն: Բոլոր այն մարդիկը, որոնք ծառայած են մարդկութեան, սպասաւորած են Աստուծոյ: Ծառայութիւնը երջանկութեան գաղտնիքներէն մէկն է: Ան որ գիտէ ծառայել, ա՛ն գիտէ երջանկանալ:

Կարելի չէ երեւակայել մայր մը որ ծառայած է իր ընտանիքին ու երջանիկ չէ եղած:

Սեւամորթ Ճորճ Ուաշընկթըն Գարվըրի Տապանաբարին վրայ արձանագրուած է.

«Կրնար ըլլալ մեծահարուստ ու համբաւաւոր, սակայն չի փնտռեց փառք: Ան գտաւ երջանկութիւն և գոհացում ծառայելով և օգնելով համայն մարդկութեան»:

Աստուած մարդը Իր պատկերին նմանութեամբ կը ստեղծէ:

Աստուծոյ պատկերը, մարդը՝ անդիմագիծ անասունէ կը բարձրացնէ դէպի անձնաւորութեան մը: Աստուած և մարդ կը յարաբերին ու կը հաղորդուին: Աստուած աշխարհը ամբողջութեամբ, մարդուն համար ստեղծեց: Մարդն ալ իր կարգին ստեղծուած էր ծառայելու և սիրելու զԱստուած, փոխադարձելու իր գոյութեան պատճառը: Մարդ արարածը այնքա՛ն արժէքաւոր է Աստուծոյ համար, որ չխնայեց նոյնիսկ Իր Միածինը որպէսզի մարդ աստուածանայ: Մարդ արարածը իր սկզբնաւորութիւնը կը ստանայ երկու անձերէ՝ Ադամէ և Քրիստոսէ:

Եկեղեցւոյ մը շէնքը պէտք է դուրս գտնուողները ներս հրապուրէ, ներսը գտնուողներուն օգնէ որ զԱստուած պաշտեն ճշմարտութեամբ, հոգիով և դուրս արձակէ զանոնք ծառայելու մարդկութեան:

Հայրենիքը և հայրենի ժողովուրդը պէտք ունի ծառայողներու ու ոչ թէ մակաբոյծներու:

«Սորվեցուր մեզ, ո՛վ Տէր, տեսնել և օգտագործել ծառայութեան ամէն պատեհութիւն: Թո՛ղ ըլլանք տուողներ՝ առանց փոխարժէքը հաշուելու, պայքարողներ՝ առանց վիրաւորելու, աշխատողներ՝ առանց հանգիստ փնտռելու, ծառայողներ՝ առանց վարձատրութիւն ակնկալելու, այն գիտակցութեամբ թէ Քու կամքդ է որ կը կատարենք ամէն»

--Բարսեղ Կեսարացի:

«Թէեւ այս կեանքի մէջ իմ բաժինս ըլլայ անշուք վայրեր ու խոնաւ հոգ չեմ ընէր, իմ բուրումովս պարտականութիւնս կը կատարեմ: Երբ վշտացեալ մը ուրախացնես, մէկուն արտասուքը սրբես, ինկածը վեր բարձրացնես, պիտի մոռնաս ինքզինքդ, ներքին գոհացումով պիտի փառաւորես մեր ամէնուն Արարիչը»:

«Լռութեան պտուղը աղօթք է:
Աղօթքի պտուղը հաւատք է:
Հաւատքի պտուղը սէր է:
Սիրոյ պտուղը ծառայութիւն է:
Ծառայութեան պտուղը խաղաղութիւն է:
--Մայր Թերեզա

Ի՞նչ է հայրենիքի իրականութիւնը--քաղա՞ք է, շէ՞նք, պետութի՞ւն, գո՞րծ: Հայրենիքի իրականութիւնը ոգի՛ է, ըմբռնում, ապրում և ծառայութիւն: Անհատի մը զբաղմունքը կը կիրարկէ միայն ի՛ր հաճոյքին համար, գրեթէ ոեւէ ուրիշ մէկուն օգուտ մը ունենալու:

Սակայն Ազգային ծառայութիւն մատուցանողը, անգնահատելի օգտակարութիւն կը բերէ իր համայնքին ու ժողովուրդին: Ով Յիսուս, Դուն երկրի աղին նմանցուցիր աշակերտներդ, որոնք կը ճգտին Քեզի հետեւիլ: Ի՛նչ վեհ յատկութեան ու պաշտօնի հրաւիրեցիր զանոնք ամբողջ աշխարհը համեմելու:

Սուրբ Մեսրոպ իր գիւտը ըրաւ տալու համար Հայուն այդ Գիրքը որ կը սորվեցնէ. «Սիրեցէք զմիմիանս»: Հարկ է որ հաղորդուինք այդ ոգիին, ու ըլլանք արժանաւոր որդիները մեր նախահայրերուն ու հաւատարիմ ծառաները մեր ազգին: Քրիստոս Իր կենդանի՛ օրինակով մարմնացուց հեզութիւնը, խոնարհութիւնը և ծառայութիւնը:

«Քրիստոսի հետ եղողները՝ կանչուածներ են, ընտրեալները և հաւատարիմները»--Յայտ. ԺԷ.14:

Նուիրումն ու հաւատարմութիւնը ո՛չ պարագայական է և ո՛չ ալ շահադիտական: Կեանքի մէջ հաւատարմութեան համար զօրաւոր կամք, յարատեւ ճիգ և աշխատանք պէտք է:

«Երբ ալեկոծ ծովուն վրայ
Իմ մակոյկը խորտակուի,
Ես փրփրադէզ ալեաց մէջը
Դեռ իմ յոյսը չեմ կտրի:
Բոլոր ուժովս ես համարձակ
Բազուկներս կը շարժեմ,
Ալիքները պատառելով
Դէպի ափունք կը թռչեմ»:

Քրիստոս և Իր Աւետարանը այն յայտնութիւնն է մարդոց ընծայուած, ոչ թէ զիջանելու կամ այլափոխելու համար, այլ ցմահ հաւատարիմ մնալու անոր: Յիսուսի հետեւողները մահուան մանգաղին տակ հաւատարիմ մնացին իրենց էութեան, Սբ. Աւետարանին, խղճին և հա-

ւատֆի սրբութիւններուն: Աստուած չի լսեր մեր ֆերթուածները, Ան կը փնտռէ միայն խոնարհ և հաւատարիմ հոգիները: Յիսուսի հմայագեղ առակները պատկերացումներն են իր հայրենի հողին և բնութեան համակրութեան: Ան դիտեց և ուշադրութիւն դարձուց աղֆատն ու հարուստը, հրեան ու հեթանոսը որոնք ֆալեցին Հրեաստանի ճամբաները:

Նախորդ եկեղեցականները՝ (հակառակ գիտութիւն չունենալուն) իրենց հաւատարմութեամբ, աւանդապահութեամբ, և նախանձախընդրութեամբ պահպանած են մեր մեծագոյն ժառանգութիւնը՝ հաւա՛տ առ Յիսուս Քրիստոս: Երջանկութիւնը մարդ արարածին իր Արարիչին հետ ունեցած ուղիղ, մտերիմ և յարատեւ յարաբերութեան մէջ կը կայանայ:

Ներհայեաց հոգետեսութեամբ ջանանք մտերմանալ Սբ. Ծնունդի հրաշալի Խորհուրդին:

Սբ. Պատարագի պահուն ոչ միայն կը կերակրուինք Քրիստոսի միջոցով, այլ կը հաղորդուինք Անոր հետ ու մասնակից կ՛ըլլանք Իրեն:

Կը մտերմանանք Անձնաւորութիւն և Հեղինակութիւն եղող Աստուծոյ հետ: Հաղորդուիլ կը նշանակէ ներշնչուիլ յաղթական Յարուցեալին հետ ու տեսնել թափուր գերեզմանը:

Աստուծոյ հանդիպիլ կը նշանակէ իսկական պաշտամունք՝ Աստուծոյ հետ սրտակցութիւն: Քրիստոսի մելանուշ Ձայնը (եկէք Ինծի)ն է, որ կը հնչէ մեղմ ու բաղցր: Այդ ձայնը հաղորդական և գրաւիչ ուժ մը ունի, նորոգելու մեղաւորներուն տառապալից կեանքը և սփոփելու համար տանչուած սրտերը: Արուեստագէտ մը երբ անկեղծ է և երբ իր հառաչները ի խորոց սրտի են, իր կեանքին մէջ օր մը, պիտի սկսի դարձի գալ դէպի Նազովրեցին:

Աստուածատուր ազնուութիւն, ուր արդարամտութիւնը, հաւատարմութիւնը, համոզումը և անկեղծութիւնը կը տիրեն: Այս բոլորը աստուածահաճոյ ծառայութիւն կատարելու միջոցներ կը դառնան: Յիսուս Քրիստոսի ոչ թէ բան մը տալու ենք, այլ յանձնուելու և վստահելու ենք:

«Ամէն բան վնաս կը նկատեմ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի գերազանց գիտութեան վերաբերմամբ»
--Փիլիպ. Գ.8:

Պօղոս առաքեալի գրիչով է որ Աստուած մեզի ցոյց կու տայ եկեղեցին կազմակերպութիւն մը չէ՝ հապա, մարմին մը. Քրիստոսի՛ մարմինը որ Անոր կեանքովը կ՛ապրի և երկնաւոր է իր կոչումով, իրեն տրուած խոստումներով և իրեն վիճակուած ապագայ կեանքով:

Ռայնհոլտ Նիփուր, Աստուծոյ վրայ դրաւ իր վստահութիւնը, որ աշխարհէ անդին է, սակայն գործօն մարդկային պատմութեան մէջ:

Անոր սէրն ու ներումը կ՛ազնուացնէ ու կը բարձրացնէ մարդկային ապրումը և անոր յուսադրիչ խոստումը կ՛ազատէ մարդը հիասթափութենէ: Այսպիսի յոյս մը կու գայ մի միայն Աստուծոյ վերջնական յաղթանակի հաւատքէն:

Մայիս 31, 2002
Թորոնթօ
Հայ-Քրիստոնեայ

ՊԱՅՔԱՐ Ի ԽՆԴԻՐ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Իշխելու, հեղինակաւոր ըլլալու և մարդկային կեանքին ու մտածողութեան վրայ բռնանալու ձգտումը կամ արարքը, ժողովուրդներ և ներկայ բաղաքակրթութիւնը, վերածած են եղերական թատերգութեան:

Ինչո՞ւ այսպիսի գեղեցիկ, դաշնաւորուած և հրաշալի տիեզերքին մէջ, այսքան ստրկացնող բռնութիւն ըլլայ: Աշխարհ իր հիասթանչ երաժշտութեան արշալոյսը կը տօնէր, երբ Կայէն սպաննեց իր Աբել եղբայրը՝ տիրանալու համար կացութեան և ըլլալու հեղինակաւորը մարդ-աշխարհի: Փարաւոնեան գերեվարութենէն ազատագրուած հրեայ ժողովուրդը, Սինա անապատին մէջ, ունեցաւ տարակարծութիւն իր ազատարար առաջնորդ Մովսէսի հետ:

Իշխելու մարմաջէն տարուած՝ նոյնիսկ մենամարտ տեղի ունեցաւ իր բրոջը՝ Մարիամի և եղբօր Ահարոնի հետ՝ ընդդէմ Մովսէսի: Մովսէս՝ հազիւ փարատած իր բրոջ և եղբօր փառատենչիկ երազները, Կորխ՝ իր գաղափարի հակառակորդը՝ պարզեց ապստամբութեան դրօշ և երկու հարիւր յիսուն հոգի մեռան այդ պատճառով:

Տիրապետել եղած է մարդկային երազատենչը: Այս ձգտումը իրականացնելու համար ոմանք դիմած են բռնութեան, ասպատակութեան և գերեվարութեան:

Քաղաքական ասպարէզի մէջ, Մեծն Աղեքսանդր, իր երազն ու սնափառութիւնը մարմնացնելու համար՝ տիրապետած է ժամանակակից բոլոր ժողովուրդներուն վրայ: Սակայն իր մահէն յետոյ բանակի հրամանատարները զիրար նուաճելու համար թշնամացած և պայքարած են իրարու դէմ, որ տիրանան իրենց հերոս զօրավարին ժառանգը:

Հռոմէական կայսրութիւնը որ հպարտ էր իր կանոններով ու վարչամեքենայով, չկրցաւ խուսափիլ տիրապետական դաւաճանութենէ և նենգութիւններէ և ի վերջոյ կործանեց ինքզինքը:

Այս բոլորը, մասամբ մը, ներելի են բաղաքական մարզին մէջ:

Սակայն, երբ հարցը կու գայ կրօնական և հաւատքի մարզերուն, տիրապետութեան կռիւը ներելի չէ:

Սուրբ կը փոխարինէ խօսքը և բնազդը՝ տրամաբանութիւնը:

Յիսուսի համբառնալէն տասը օրեր ետք, երբ Հոգեգալուստի հրեղէն զօրութեամբ տասներկու աշակերտները առաքեալ դարձան, իրենց մէջ վէճ տեղի չունեցաւ: Այս չի նշանակեր թէ յաջորդելու խորհուրդը զիրենք չհետաքրքրեց:

Կազմակերպական մեծագոյն հրաշքը և սիրոյ միաբանութիւնը կը տեսնենք Յիսուսի Եկեղեցւոյ հիմնարկութեան և կազմաւորութեան մէջ:

> Սուրբ Հոգին փոխարինած էր անհատապաշտ եսասիրութիւնը:
> Առաքեալներու միաբանութիւնը՝ «միասիրտ, և միատեղ էին»ը
> ձեռնտու եղաւ Սրբ. Հոգւոյն հեղման:

Այս միաբանական հոգին շարունակեց գործել Առաքեալներու աւետարանական գործունէութեան բոլոր շարժումներուն մէջ:

Արժան է ունկնդրել երկնային երաժշտութեան որ կու գայ մեզի սուրբ Առաքեալներու շրթներէն, որ կ՛ըսէ.

«Որովհետեւ հաճելի թուեցաւ Սուրբ Հոգիին և մեզի»:

Ի՞նչ գեղեցիկ և աստուածային արտայայտութիւն է այս:

Բոլոր անոնք, որոնք ապացոյց կը փնտռեն հաւատալու Քրիստոնէական ճանապարհի ճշմարտութեան, Եկեղեցիի և անոր հիմնարկութեան և կազմաւորութեան մէջ պիտի գոհացնեն իրենց որոնումի ծարաւը: Թող հետազօտեն այն սիրոյ սրինգահարութիւնը որ կ՛երգեհոնէ իւրաքանչիւր հաւատացեալի սրտին մէջ՝ որպէս կարեկցութիւն և համակրութիւն:

Անշուշտ Առաքեալները ունեցան տարակարծութիւններ կարգ մը նիւթերու շուրջ, բայց ոչ երբեք առաջնորդական յաջորդութեան համար:

Տեղի ունեցան վէճեր, բայց ոչ երբեք կռիւներ կամ սպանութիւններ: Նոյնիսկ 4-րդ դարուն երբ սիրոյ հոգին նուազած էր, տեղի ունեցան կախակայումներ և աքսոր, որոնք դատապարտելի են, սակայն չեղաւ մահապատիժ:

Այո, կ՛ընդունինք որ տեղի ունեցան հաւատաքննութիւններ, խաչակրութիւններ և յարանուանական պատերազմներ, որոնք ոչ ներելի են և ոչ ալ հպարտանք կը ներշնչեն: Սակայն սոյն եղեռնական դէպքերը տեղի չունեցան Առաքեալներո՛ւ օրով կամ Յիսուսի աջակերտներուն փառատենչիկ անձնասիրական ես-ին համար:

Յիսուսի յաջորդութեան մասնակից Առաքեալները անեսական տիտաններ էին: Ապրեցան ու վկայեցին իրենց Երկնաւոր Հօր անոխակալ և բարեգութ սէրը: Առաքեալներն ու իրենց յաջորդները, մինչեւ 4-րդ դար, եղան լուսապայծառ ցոլքը անհունապէս հեռաւոր ողորմագութ Աստուծոյ: Առաքեալներն ու յաջորդները Յիսուսի՝ ոչ թէ սուր վերցուցին, այլ՝ իրենց լուսափայլ ձեռքերով բժշկութիւն և մխիթարութիւն բաշխեցին թշուառ մարդկութեան:

Առաքեալներու տիրապետութեան կռիւը տեղի ունեցաւ, սակայն տարբեր ենթահողի և տարածութեան ծիրին ներքեւ: Յիսուսի հաւատարիմ յաջորդները կռուեցան ու մաքառեցան տիրապետելու իրենց բնազդին և զգացումներուն այն յաւիտենական Հոգիով որ զիրենք պարուրած էր Պենտէկոստէին:

Անոնք մարդկութեան ներկայացուցին կեանքի աննիւթապաշտ ըմբռնումները՝ որ ճգտինք հաւատքի և յաւերժութեան:

Անոնք մարդկութեան ցոյց տուին իրականութիւն մը, ճշմարտութիւն մը՝ որ նիւթապաշտութենէն վեր է և կը գտնուի գաղափարական ու հոգեկան խոյանքի մէջ:

Առաքեալները իրենց ապրումով, անձնուրացութեամբ և մանաւանդ իրենց մարտիրոսացումո՛վ վարժեցուցին ու կրթեցին իրենց հետեւորդները, թէ մարդ պարտաւոր է մտնել հոգիի գաղտնարաններուն ընդերքը, որպէսզի կարողանայ ճանչնալ ինքզինքը և սանձահարել իր հեշտամոլ մղումները:

Ա՛յս է ճշմարիտ և հաւատարիմ յաջորդութիւն որոնողի ասպարէզը և ախոյեանութեան մրցորդի հեռանկարը:

Յունիս 4, 1988
Թորոնթօ
Հայ-Քրիստոնեայ

ԸՆՏԱՆԻՔԸ ԵԿԵՂԵՑԻ Է

Ընտանեկան յարկը փոքրիկ եկեղեցի մըն է որուն խնկաբոյր և սրբաբոյր մթնոլորտին մէջ հաւատացեալ զոյգեր կը հանդիպին ու կը տեսնեն զԱստուած։

Զիրար սիրող և իրարու ծառայող զոյգեր, բաղադրիչ տարրերն են ընտանիք կոչուած միութեան, որոնք իրենց միացումովը, իրենց ազգային և անհատական բարբերով, հակումներու և ընկերային կեանքի իմացումներով՝ կը պարզեն անբակտելի սիրոյ և անխախտ գիտակցութեան միասնականութիւնը։

Ընտանիքին կոչումը ըլլալու է միութեան և զօրութեան ամրապընդիչ հոգե-կրօնական կռուանը։ Ընտանիքին միութիւնը պարտ է պահել ոչ թէ որպէս համաձեւութիւն կամ միաձայնութիւն այլ՝ որպէս բազմազանութիւն, ներդաշնակուած մեղեդի մը այնպէս ինչպէս որ երաժշտութիւնը՝ իր բազմաձայն ալիքներով կը ներկայանայ և կը թրթռացնէ մարդկային զգացումները։

Գեղեցկութիւնը նոյնպէս՝ համադրութիւննն է զանազան գոյներու, որոնց փոխյարաբերութիւնը և փոխազդեցութիւնը, կը սբանչացնէ մեր տեսանելիութիւնը։ Ճշմարիտ ընտանեկան միութիւնը, նոյնպէս, հաղորդակա՛ն միութիւննն է։

Մահը կեանքի անջատման սկզբունքն է, իսկ կեանքը հաղորդակցութեան։ Տիեզերքը հաղորդութիւն և յարաբերութիւն է և ո՛չ ցուցադրութիւնը գոյացութիւններու։

Մենութեան մէջ Աստուծոյ հետ յարաբերութիւննն ու հաղորդութիւնը կ՛առինքնեն հոգին, սիրտը և միտքը։

Սուրբ Հաղորդութեամբ, հոգիներու միջեւ համազանգուած միութիւն մը կը ստեղծուի։ Աղիւսներու, զանազան բարերու և ճեւերու միութիւնը կը կազմեն հսկայ ու գեղատիպ շէնքեր ու տաճարներ։

Սիրոյ եթերային խորհուրդ թրթռացումները խաւարի տարածքի մը մէջ որպէս լոյս, և պառակտումի մէջ իբրեւ սիրոյ հմայք և ժամանակի մէջ իբրեւ միացման տարր պարգեւներ են Արարիչ Աստուծմէ մարդկային ընտանեկան կեանքին համար։

Ընտանիքը շփոթելու չէ՛ ընկերականութեան հետ և ոչ ալ արտաքին բարեկամներու։ Ընկերականութիւնը միշտ կը պարտադրէ ինքզինք, իր բիրտ դէպքերու իրականութիւնովը։

Ներկայ ընկերականութիւնները կը վխտան բարոյական սկզբունքներէ ապասերած աննկարագիր խաթարուածներէ։

Տիպար ընտանիքը նման է Աստուծոյ թագաւորութեան, ուր կը տիրապետէ Աստուծոյ ամբողջական սէրը և ընկերասիրութիւնը։

Քրիստոնէական կեանքը, ընտանեկան կեանքի նման հաւաքակա՛ն կեանք է՝ եկեղեցի՛ է։ Ընտանիքը առաջին եկեղեցին է, որովհետեւ մարդկային սիրտը խորան Աստուծոյ է։

Ընտանիքի անդամները պէտք է կապուած ըլլան իրարու հետ, կենցաղի ընդհանրութեամբ, փոխադարձ օգնութեամբ և բարոյական պատասխանատուութեամբ:

Հայ կինը՝ իր հաւատքով ու նուիրումով, ամուր և անբռնաբարելի բերդը եղած է Հայ ընտանիքին: Պետութեան հիմքը ընտանիքն է և ընտանիքին հիմքը՝ մա՛յրն է: Կարելի չէ երեւակայել մայր մը որ ծառայած է իր ընտանիքին ու երջանիկ չէ եղած:

Որքա՜ն Հայ մայրեր ի՜նչ խոնարհ ծառայութեամբ դպրոց և համալսարան ղրկած են իրենց զաւակները:

Կէցցեն այդ զոհաբերող մայրերը:

1960-ին ընտանիքի մը վաթսուն տոկոսը կը բաղկանար աշխատող ամուսինէ մը և տունը հոգացող մօրմէ մը, որոնց զաւակները տասնուվթը տարեկան էին՝ այսօր այդպիսի ընտանիք մը 1993-ին երեք տոկոսի իջած է:

Երկու ծնողաց շուկայի աշխատութիւնը վատնում է ուժի մը, որ պէտք էր նուիրուէր զաւակներուն: Երկու ծնողաց աշխատանքը մրցակցութիւն և ճակատում դարձած է ու տան խաղաղութեան սպառնալիք մը:

Կիներու աշխատանքը, բացառութիւնները և պարտաւորութիւնները յարգելով, զիրենք դարձուցած է անհաղորդ, անհամբեր, հակասական և անհամբոյր:

Առեւտրական ընթացքի հետեւող կիներէն ոմանք, նոր կ՛անդրադառնան այսօր, որ մա՛յր ըլլալը, զաւակներ դաստիարակելը աւելի՛ նուիրական և սրբազան ապրում մըն է, բան մրցիլ այր մարդոց հետ առեւտրական ասպարէզին մէջ:

Ամերիկեան բաղխենի և նիւթապաշտ մեծամտութիւնը (ոլորապտոյտը) որբացուցած է զաւակները: Անսիրտ հարստութիւնը, անմիտ մըսխումը և աննպատակ նուիրաբերումները արժանիք մը չեն:

Հարստութիւնը ոչ արուեստ է, ոչ յառաջդիմութիւն ու ո՛չ ալ վարք այլ տուն և ընտանիք կը բայբայէ ու դուռ կը բանայ ծով արցունքներու ու տառապանքի և կ՛առաջնորդէ ամուսնալուծման:

Որովհետեւ.

«Բոլոր չարիքներուն արմատը արծաթասիրութիւնն է»--
Ա. Տիմ. Ջ.9-10:

Ընտանիքը պիտի տոկայ ու շարունակէ անպարտելիօրէն: Ան պիտի ապրի շնորհիւ բրիստոնէակա՛ն հաւատքի: Ընտանիքի մը հրաւէրը ըլլալու է՝ նախ սիրոյ ու հասկացողութեան, ու յետո՛յ բարեկամներու:

Սիրոյ հանդէպ եղած հրաւէրը դառնալու է աղօթք՝ խնդրելով Աստուծմէ և ըսելով.

«Վառուէ՛ այս տան մէջ, միշտ վառուէ՛ այս յարկէն ներս,
լուսաւորէ՛ այս տունը ու վառուէ մեր սրտերուն մէջ»:

Նախա-ամուսնական և արտաամուսնական մտերմութիւնները՝ "ազատ սիրոյ" գաղափարը հրաշալի կրնան թուիլ անճնասէր, հաճոյասէր

և դիմացինը չարաշահող անձերուն: Սակայն հաւատարմութիւնն ու պատիւը աւելի վսեմ գաղափարներ են, որոնք կը պաշտպանեն ընտանիքը բազմազան ցաւերէ, յուսախաբութենէ և բայբայումէ:

Լաւագոյն է պատիւով մեռնիլ, քան անպատիւ ապրիլ:
Վեհանձնութիւն է մնալ ասպետ կանացի պատիւին:

Երջանկութիւնը մտքին իմաստուն, խոհական և ինքնավստահ դատողութիւնն է: Անկարելի է անջատել միտքն ու սիրտը, տրամաբանութիւնն ու զգացումը, դատողութիւնն ու զգայականութիւնը արօրեայ կենցաղէն: Ահա ինչու տեղի կ՛ունենան ընտանեկան անհամաձայնութիւնները ու բայբայումները:

Կարգ մը տուեալներ.

Այսօր 4000 պատանիներուն միայն մէկ տոկոսը հոգեւորականի մը խորհուրդը կը հարցնէ սեռային և ընտանեկան հարցերու մասին:

Երկու տոկոսը միայն խորհուրդ կը հարցնէ թէ ի՞նչ է ուղիղը և ի՞նչ է սխալը:

Համաշխարհային Երկրորդ Պատերազմէն յետոյ, ժողովուրդին եօթանասուն տոկոսը եկեղեցի կը յաճախէր, այսօր յաճախողներու տոկոսը իջած է տասնըմեկ տոկոսի՝ 1992 ցուցակագրութեան համեմատ:

Այս ընթացքով եկեղեցի յաճախողներու տոկոսը կրնայ իջնալ մինչեւ տասնըհինգ տոկոսի, 2000 թուականին ...:

Անցեալի բաղադրիչ տարրերը, այսօր կը պարզեն հակադրութիւններու տխուր պատկերներ: Ընտանիք, կրօնք և մարդկային արժանապատուութիւն հետզհետէ կ՛ապականին ու կ՛այլասերին: Ընտանեկան սրբութեան ջահերը տակաւ առ տակաւ մարելու վրայ են:

Կա՞յ կարելիութիւնը, որ ընտանիք մը փրկուի սոյն ոլորապտոյտ կործանումէն:

Աշխարհի բազմազան ընկերակցութիւններուն մէջ, միայն ընտանիքն է, որ սուրբ ամուսնութեա՛մբ կ՛ուխտէ սէր ու հաւատարմութիւն մինչեւ որ մահը բաժնէ զիրենք:

Խուսափի՛նք դիւրին, մակերեսային և սխալ դատումներէ: Նորաբուխ և այլասերած հոգեբաններու, մակերեսային դատումներով չ՛օրօրւինք:

Աճապարանօք ու անհամբերութեամբ ամուսնալուծարաններ չի դիմենք, այլ հաւատարիմ մնանք մեր սուրբ ուխտին և աշխատինք փըրկելու ծովամոյն մակոյկը: Անձնատուր չ՛ըլլանք մեր նեղմտութեան, այլ դառնանք հերոս նաւապետը մեր համեստ ընտանիքին:

Ընտանեկան կենցաղավարութիւնը ոչ դատաստանակա՛ն արտայայտութիւն մը ըլլալու է, ու ո՛չ ալ արկածախնդրական դրութիւն մը:

Ընտանիքի կենցաղագիտութիւնը անձնազոհութեա՛մբ կ՛ընթանայ:

Ճշմարիտ անձնազոհութիւնը ոչ դատողութեամբ ու ոչ ալ բննադատութեամբ կրնայ ներգործել, այլ լռութեամբ ու ներազդեցութեամբ:

Դատելն ու բննադատելը ճիշտ հակառակ արդիւնքը կու տան՝ կործանում, ցաւ, վիշտ և ափսոսանք:

Սոյն պատճառաւ մեր պայծառակերպեալ Տէրը ըսաւ իրեն հետեւիլ

ուզողներուն.

«Մի՛ դատէք, որ չդատուիք»
«Մի՛ դատէք ուրիշները, որպէսզի
Աստուած ալ ձեզ չդատէ» -Մատթ. Է.1:

Եթէ չես կրնար չդատել ուրիշը, գէթ կրնաս դատել ֆո՛ւ անձդ:

Մարդ արարած մի միայն ինֆզինֆը կրնայ լաւագոյն կերպով ճանչնալ: Ընտանեկան պառակտումներու ակնաղբիւրը, դիմացի՛նը դատելով կը սկսի: Ինչո՞ւ մեր դիմացինը դիտել ժխտական ակնոցով:

Ինչո՞ւ մեր սիրած անձին միայն սխալները և թերութիւնները տեսնել: Ընտանիք մը փրկելու առաջնահերդ պայմանը՝ տեսնել ու գնահատել է կենակիցի մը դրակա՛ն արժէքները, և ամրացնել դրական բոլոր երեւոյթները: Դուրսէն խօսիլն ու գանգատիլը դժգոհի արտայայտութիւն է միայն, որ դրական ու շինիչ ոչինչ ունի:

Ինչպէս բնութեան մէջ կայ ձմրան եղանակը, նոյնպէս ալ կան ցուրտ եղանակներ ընտանեկան յարաբերութիւններու մէջ: Ինչպէս ցուրտ եղանակը կանցնի արեւին շոյանֆովն, նոյնպէս ալ ընտանեկան ձմեռնամուտը կ՛անցնի կենակիցներու զիրար շոյելովը:

Մատներու կամ ձեռֆերու պարզ հպումը հրաշֆնե՛ր կրնան գործել: Ի՛նչ ստեղծագործ և հրաշակերտ են մարդկային ձեռֆերերն ու մատները: Դժբախտաբար ոմանֆ կը վախնան իրարու դպչելու:

Անոնֆ կը կարծեն թէ ելեկտրահար պիտի ըլլան...: Ձեռֆերու հպո՛ւմը միայն կը ջերմացնէ սրտերը ու կը յուզէ հոգիները, ոչ երբեֆ կ՛այրէ կամ կը խանձէ:

Եթէ կ՛ուզենֆ փրկել ընտանեկան մակոյկը, նախ բան ուշ, գործածենֆ մեր տաֆուկ և հաղորդիչ ձեռֆերը: Պատրաստ ըլլանֆ դիմագըրաւելու ընտանեկան տագնապը խանդակաթ սիրով, երազուն աչֆերով և դողդոջուն ձեռֆերով, որովհետեւ անոր լուծումը մասամբ մե՛ր ձեռֆերուն մէջն է և կախում ունի մեր աղօթֆներէն:

Յիսուս Քրիստոսի գորովագին ու փափկասուն Ձեռֆերը դեղ ու դարման են մարդ էակի ամբողջակա՛ն կարիֆներուն:

Մարդ արարածը որֆան աւելի ճանչնայ իր կենակիցը, այնֆան աւելի կը սիրէ զայն, և որֆան աւելի սիրէ իր կենակիցը, այնֆան աւելի կը ճանչնայ զայն:

Աստուածային ստեղծագործ սէրը ինչպէս որ խոնարհեցաւ աշխարհ պարգեւելու սէր և իմացական կեանֆ մարդ արարածին, նոյնպէս մարդ էակը՝ ի՛նֆ եւս ի սէր իր ընտանիֆին և ուխտին, ջանալու է բարձրանալ ու բարձրացնել իր ընտանիֆը դէպի տիեզերական Սէրը և Կեանֆը, ուր պիտի գտնէ իր Արարիչը և Տէրը, ու անայլայլ միացումով իր կենակցին, պիտի դաշնաւորէ ընտանեկան համակեցութիւնը:

Փետրուար 13, 1995
Թորոնթօ
Հայ-Քրիստոնեայ

ԿԸ ՀԱՒԱՏԱ՞Ս ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՐ ԻՐԱՒ Է ԻՍԿԱԿԱՆ Է ԵՒ ՃՇՄԱՐԻՏ

Շատ մը անձեր կը հաւատան բազմաթիւ մարդոց, բարեկամներու և նաեւ ազգականներու: Բայց երբ դրամի կարօտութիւն ունենան կամ խորհուրդի մը, կը մտածեն թէ իրենց հաւատացած ո՞ր անձը կարողութիւնը ունի իրենց կարիքը կամ պահանջքը կատարելու:

"Անառակ Որդին" ունէր շատ բարեկամներ որոնց հետ կերած ու խմած էր: Բազմաթիւ խնճոյքներու մէջ անոնց հետ պարած ու հաճոյացած էր, կը հաւատա՛ր անոնց բարեկամութեան: Բայց երբ եկաւ ա՛յն պահը, որ իր կարիքը պիտի պատմէր անոնցմէ ոեւէ մէկուն, չգտաւ նոյն իսկ մէկ հաւատարիմ անձ մը, որ օգնէր իրեն: Իր հաւատացա՛ծ ու վստահած ամէնամտերիմ կարծուածը, զինք ղրկեց որ իր ագարակին խոզերը արածէ...:

Աշխարհի մէջ կան բազմաթիւ աստուածներ: Ոչ միայն հեթանոսական շրջանին կային բազմատեսակ ու բազմագոյն աստուածներ, այլ՝ նաեւ ա՛յսօր ալ կան բազմազան աստուածներ:

Ինչ բան որ Աստուծմէ աւելի կը սիրես, բու կուռդ է: Կուռը անպայման մարդու մը արձանը չէ. բարէ, փայտէ, կամ ալ ոսկիէ և նիւթէ: Կան տեսանելի կուռեր, և կան անտեսանելի կուռեր:

Եզեկիէլի մարգարէութեան մէջ Աստուած կ՛ըսէ.

«Այդ մարդիկը իրենց կուռերը իրենց սիրտերուն մէջ կանգնեցին»--Եզեկ. Ժդ.3:

«Նիւ Եորքի նաւահանգիստին մէջ մարդիկ կանգնեցուցած են հրէշային կուռ մը, զոր «Ազատութիւն» կը կոչեն, ըսած է Ճորճ Պէրնար Շօն: Յիսուս Քրիստոսի միջնորդութիւնը հակադրուած է բոլոր հեթանոս կուռերու դէմ՝ դրամի, փառի և մարմնական հաճոյքի:

Նիւթական գոյին զուգահեռ, Սբ. Ներսէս Շնորհալին, ընդունած է նաեւ աննիւթականի գոյութիւնը: Մարդու հոգեւոր կոչումը իշխե՛լ է նիւթի և մարմնականի վրայ: Նիւթական բարօրութիւնը չի կրնար ընկերային տագնապներու լուծում գտնել:

Նիւթական (մարմնական) կեանքի վերջաւորութեան (մահուան) հետ չէ հաշտուած մարդ արարածը:

Ժամանակը որ անշօշափելի է, մեզ կը փոխադրէ նիւթէն դէպի աննիւթականը: Աստուծոյ սէրը նիւթական բան մը չէ, որ վաճառուի և ոչ ալ մասնագիտութիւն մը, որ ուսանելով ստացուի:

Աստուծոյ սէրը բառերով չի բացատրուիր, թուանշաններով չի չափուիր, զգացումներով չի թարգմանուիր: Աստուծոյ սէրը փրկագործակա՛ն Ներկայութիւն մըն է ենթակային, որովհետեւ Պօղոս առաքեալ այսպէս կ՛ըսէ.

«Ինծի համար ապրիլը Քրիստոս է, իսկ մեռնիլը՝ շահ»
--Փիլպ. Ա.21:

Ուրկէ՞ կենսունակ մասնիկներ ստացած է մարդկութիւնը:

Կազմախօսական կարգաւորում և սարբաւորում ուրկէ՞ ներթափանցած են մարդ արարածին էութեանը: Նիւթակա՞ն և մարմնեղէ՞ն գոյութիւնը պարգեւած է մարդկութեան սոյն հրաշակերտ կազմածը, թէ Հոգեկա՛ն Միտը:

Նախ Մի՞տը կու գայ, թէ նիւթը և մարմինը:

ՄԻՏՔԸ նիւթականէն աւելի անճնական և գիտակցական իրողութիւն՝ մը կը ներկայացնէ տիեզերիին մէջ, ոչ պարզ զօրութիւն մը:

Զօրութիւն մը առանձին, առանց մտիի, չի կրնար հնարել գեղեցկութիւն, արդարութիւն և բարին: Եթէ Անճնաւորութիւն, Ինքնութիւն և Հեղինակաւորութիւն ճանչցուած Միտ՝ Աստուած գոյ չէ, մարդ ինչո՞ւ կ՛աղօթէ ու կը շարունակէ աղօթել և հնազանդիլ Գերագոյն Մտիին կամ Բացարձակին:

Եթէ կը փափաքիս գտնել, փորձէ՛ աղօթել և հանդիպիլ Աստուծոյ՝ Գերագոյն Մտիին՝ Ներկայութեան:

Մեծաշուք հանդէսներով կը տօնախմբեն Սուրբ Ծնունդը, և մեծադղրդ երգերով ու ցոյցերով կը կատարենք անոր Մարդեղացման Տօնը: Այս բոլորը արտաքին ցոյց է միայն, և մարմնային վայելք:

Մարդիկ նիւթականացուցած են զայն, հեռացածեն Անոր Խորհուրդէն ու Ոգիէն: Արեւմուտքի մէջ վերցած է "Սուրբ Ծնունդ" բառերը և անոնց փոխարէն կը ծանուցուի "Happy Holiday" աշխարհական անիմաստ տօնակատարութեան բառերը:

Ծնունդը, այլեւս, հաճոյքի--մարմնական, նիւթական պարահանդէս մը դարձած է՝ բարեկամներու նուէր տալու և ստանալու օր մը միայն: Յիսուս մէկ անգամ ծնաւ մարմինով, սակայն կ՛ուզէ վերածնիլ ընդմիշտ հոգիով, ու ապրիլ մարդոց սրտերուն և հոգիներուն մէջ:

Արեւմտեան դրամատիրակա՛ն քաղաքակրթութեան մէջ, մարդ կտրուած է անցեալի իր ակունքներէն ու կ՛ապրի մեքենականացած կեանքի հեւքը, հետապնդելով միա՛յն նիւթականը: Նիւթականին ընծայուած անհամեմատ կարեւորութիւնը, բարոյական արժէքներու արհամարհումը, հաւատացեալը դարձուցած է դէպի այլասերում: Բնապաշտներու անիմաստ երրորդութիւնը՝ պատահականութիւն, ժամանակ և նիւթականութիւն, դարաձած են բարեշրջութեան աստուածը:

Մարդ և Աստուած դեռ անլոյծ մնացած են նիւթապաշտներուն:

Աստուածաճանաչումը հաւատի՛ ուժն է, նախապաշարումի և նիւթապաշտ ագահութեան դէմ: Մամոնայի ծառայել կ՛ենթադրէ նիւթապաշտ ըլլալ: Նիւթապաշտական աշխարհայեցողութիւնը թշնամական դիրք բռնած է Քրիստոնէութեան դէմ:

Նիւթապաշտները կը ջանան նիւթական հարստութիւն դիզելով գերադասել մտիի և լոյսի երկրպագուները: Իսկ մարդկութեան փարոսները, հոգիի ծառաները առինքնուած Գերագոյն Անճնաւորութենէ՛ մը, կը փորձեն հակազդել ստորերկրեայ մութ ուժերու ճգողութեան: Իրենց ուսերուն վրայ կը կրեն Քրիստոսի խաչը: Կը վշտանան մարդկային ողբերգութեան առջեւ, կ՛ողբան անմեղ մանուկներու մահը, կոյսերու բռնաբառումը, աղջիկներու և կիներու ստրկացումը և վաճառը:

Ուիլիամ Պլէյք Ներբողեց ու հռչակեց թէ երեւակայութիւնն ու

խորհրդաբանութիւնը աւելի՛ գերակայ է քան 18-րդ Դարու նիւթապաշտական բանապաշտութիւնն ու արուեստականութիւնը: Ոմանք շլացած ի տես Արեւմուտքի մէջ իրագործուող նիւթական յառաջդիմութեանց, կը բացագանչեն.

«Հոն՝ ուր մեռած է Աստուած, կը յայտնուի մարդոց մեծութիւնը»:

Նիւթին տիրակալութիւնը չի կրնար հիմնաբարը հանդիսանալ երջանկութեան: Մարդկային միտքը կ՛ուզէ գիտնալ բնութեանց օրէնքներու գաղտնիքները, նիւթին իսկութիւնը, երկնքի անհունութեան ծայրը, կեանքի ճշմարտութեան սահմանը, իմաստը եւլն: Եգիպտոսի ժողովուրդը կ՛ուրանար մահը, կը մտածէր յաղթել մահուան նիւթին կեղծիքովը, զմռսումներով:

«Քրիստոս ի՛նքն է Օծեալը, ո՛չ սոսկ իբրեւ բառ, այլ որպէս առաքելութիւն: Աստուծոյ Օծեալը, որ Իր աստուածային անտեսանելի և անշօշափելի բնութիւնը խառնեց միացուց մեր մարդկային բնութեան, եղաւ Միւռոն, նիւթին մէջ Հոգի, որ կերպարանափոխեց մեր ողջ գոյութիւնը»--Գարեգին Ա. Կաթողիկոս:

Յիսուս Քրիստոս Իր Մարդեղացեալ առաքելութեամբ և իրա՛ւ Աստուածայայտնութեամբ ջանաց ճանչցնել Աստուած Ճշմարիտը, որ համա՛յն աշխարհի եկեղեցիները կ՛արտասանէ ամէն Կիրակի, ըսելով.

Հաւատա՛մք ի մի Աստուած, ի Հայրն ամենակալ,
յարարիչն երկնի և երկրի, երեւելեաց և աներեւութից:

Տագնապեալ աշխարհը կը որոնէ և կը պայքարի գտնելու համար նոր, արդար և խաղաղ իրաւակարգի:

"Մարդկային Իրաւանց" ժամանակակից օրէնքները մեծ մասամբ ստեղծուած են 1945-էն ասդին **ՄԱԿ**.-ի հիմնադրումով:

Եղան անշուշտ որոշ շրջաններ և որոշ տեղեր պատմութեան մէջ, ուր եկեղեցական ղեկավարներ զոհ գացին ընկերութեան վերին խաւերուն յատուկ փորձութեանց, և իրենք ալ շահագործեցին մարդ էակը անոր մէջ արհամարհելով մարդկային իրաւունքներու աստուածատուր արժանիքները: Բայց այդ բոլորը չեն պատկանիր քրիստոնէական կրօնի էութե՛ն, այլ անոր սխալ հասկացողութեան և շահագործումի մարդկային տկարութեան»--Գարեգին Ա. Կաթողիկոս--(Հասկ 1968):

Ամենէն վտանգաւոր րոպէն, չկարենալն է զանազանել իսկականը արուեստականէն: Յիսուս Ի՛նք միայն կրցաւ Իսկականը ճանչցնել մարդկութեան, որովհետեւ միայն Ի՛նք եկած էր Երկինքէն աշխարհ, յայտնելու Հայրը համա՛յն մարդկութեան: Ոչ թէ փառաւորելու Ինքզինքը, այլ՝ բաշխելու մեղաւորները, որպէսզի մարդկութիւնը հաշտուի Աստուած Ճշմարիտին հետ:

Մարդաստեղծ բոլոր աստուածները փրկագին կը պահանջեն մեղաւորի մը սխալները քաւելու համար, իսկ Յիսուսի Աստուածը ո՛չ միայն կը քաւէ մարդոց մեղքը, այլ՝ կը ներէ՛ և կը ջնջէ մեղաւորին յանցանքները: Յիսուս ներկայացուց մարդկութեան ա՛յն Աստուածը որ

ողորմած, սիրող ու գթասիրտ է: Կարդանք "Անխիղճ Պարտատէր Ծառային" Առակը.

Պարտատէր ծառան գետին իյնալով՝ երկրպագութիւն կ՛ընէր իր տիրոջ ու կ՛ըսէր.

«Համբերող եղիր ինծի հանդէպ, և ամբողջը կը վճարեմ ըեզի»:

Այդ ծառային տէրը, գթալով, արձակեց զայն և պարտքը շնորհեց անոր»-- Մատթ. ԺԸ.26-27:

Յիսուս, խաչին վրայ արիւնաթամ և մահուան դռան սեմին կ՛աղօթէ ու կը խնդրէ՛ Հայր Աստուծմէ ըսելով.

«Հա՛յր, ներէ՛ անոնց, որովհետեւ չեն գիտեր թէ ինչ կ՛ընեն»--Ղուկ. ԻԳ.34:

Յիսուս Քրիստոս ցոյց տուաւ մարդկութեան իրա՛ւ Աստուածը, սիրո՛յ Աստուածը և ներո՛ղ ու մեղքը ջնջո՛ղ իսկակա՛ն Աստուածը: Այն Աստուածը որ համայն մարդկութիւնը կը փնտռէ ու Իրե՛ն կը հրաւիրէ ջնջելու համար անոնց մեղքը և ցոյց տալու Իր փրկարար ու հայրական սէրը:

Եկէք մե՛նք ալ որպէս մեր հօրէնական տունէն հեռացածներ, լսելով Աստուած Ճշմարիտին կանչն ու հրաւէրը, երթա՛նք որպէս "անառակ որդիներ", ապաշխարանքի ու մեղքերու թողութեան: Հազիւ մօտեցած մեր որդիական տան սեմին, փոխանակ տեսնելու հեթանոս աստուածներու նիզակն ու սուրը, ականատես պիտի ըլլանք և լսենք մեր Փրկիչին ձայնը որ կ՛ըսէ. «Խաղաղութի՛ւն ըեզի»: Այդ պահուն մեր արդարութեան ծարա՛ւ սրտերը պիտի լսեն երաժշտական Ձայնը Արարիչ Աստուծոյ, որ կ՛ըսէ.

«Եկէ՛ք Ինծի, բոլոր յոգնածներ և բեռնաւորուածներ, և ես պիտի հանգստացնեմ ձեզ: Իմ լուծս ձեր վրայ առէք և սորվեցէք Ինձմէ, որ հեզ եմ և սրտով խոնարհ. և ձեր անձերուն հանգիստ պիտի գտնէք, որովհետեւ իմ լուծս քաղցր է և իմ բեռս՝ թեթեւ»--Մատթ. ԺԱ. 28:

«Բանն (Յիսուս) էր ճշմարիտ Լոյսը, որ աշխարհ գալով՝ կը լուսաւորէ ամբողջ մարդկութիւնը: Աշխարհի մէջ էր անիկա, աշխարհը իրմով ստեղծուեցաւ, սակայն աշխարհը զինք չճանչցաւ:

Իր իսկ ստեղծած աշխարհը եկաւ, բայց իր իսկ ստեղծած մարդիկը զինք չընդունեցին: Իսկ զինք ընդունողներուն և իրեն հաւատացողներուն իշխանութիւն տուաւ Աստուծոյ որդիները ըլլալու. ո՛չ արեան ճամբով և ո՛չ մարմինի (Աբրահամի) կամ մարդկային կամքով, այլ՝ Աստուծմէ՛ ծնելով»--Յով. Ա.9-13:

Յունուար 29, 2002
Թորոնթօ
Ալպէռ Նորատունկեան
Հայ-Քրիստոնեայ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅԻՍՈՒՍ

Պատմութեան էջերը և մատենագրութեան դարանները ողողուած են առասպելանական վէպերով ու մտացածին պատմուածքներով, որոնց գլխաւոր հերոսները եղած են կրօնական կամ ազգային դէմքերը:

Պատմութեան թատերաբեմէն անկարելի է մեկուսացնել Յիսուս, թէեւ Ան ծնաւ համեստ մսուրի մը մէջ, սակայն հրաշափառ Մնունդ է և Իր մելանուշ բարոզչութեամբ հրապուրեց և առինքնեց հազարաւորներ, որոնք իրենց հաւատքն ցուցաբերեցին նահատակութեամբ, թէ՛ անցեալ դարերուն և թէ՛ ներկայիս, նա մանաւանդ Հայ Եղեռնին:

Այժմու Արեւմտեան գիտական ըմբռնումի պատճառաւ կարելի է ոմանք մտածեն, թէ որքա՞ն պատմական իրականութիւն է «Յիսուս»:

Մարդկային մտքի և խորհուրդի անսահման տարածութեան մէջ միշտ գոյութիւն ունեցած է, կամայ ակամայ, այն կասկածը, թէ մարդկային գաղափարով ստեղծագործութի՞ւն է Յիսուս Քրիստոս ու Իր Եկեղեցին, թէ իսկապէս "Յիսուս" անունով Անձնաւորութիւնը ապրա՛ծ է այս աշխարհի վրայ, բերելով յոյս, բժշկութիւն, եղբայրասիրութիւն:

Խոստանալով նաեւ բերել Երկնայի՛ն Թագաւորութիւնն ու Անոր արդարութիւնը երկրի վրայ: Մարդասէր Յիսուսի Ջեռքով որեւէ պատմական գրութիւն մը չկայ:

Իմաստասէր Սոկրատ նաեւ, իր ձեռամբ որեւէ երկասիրութիւն մը չունի: Օրաթերթեր կամ պարբերաթերթեր Յիսուսի մասին որեւէ գրութիւններ չունին, որովհետեւ այդ ժամանակին օրաթերթ և պարբերաթերթ չէր հրատարակուէր:

Սակայն կարգ մը Հռոմէացի հեղինակներ՝ իրենց գրութիւններուն մէջ յիշած և ակնարկութիւններ ըրած են Յիսուսի մասին:

1. Թէսիթըս, Յամի Տ. 115-ին կը նկարագրէ Հռոմի հրդեհը Նէրոնի օրով, ու կը յիշէ «Քրիստոս» անունով Անձ մը, որ խաչուած էր Պոնտացի Պիղատոսի հրամանով Յ.Տ. 26-36 շրջանին:

Որուն անհամար հետեւորդները կը կոչուէին "Քրիստոնեա՛յ":

2. Սաբթոնիուս, գրած է Հռոմի Գլօտիուս կայսրին 41-54 կենսագրութիւնը: Իր գրութեան 25-րդ հատուածին մէջ, ան կը յիշէ բաղաբական խռովութիւն մը, որ տեղի ունեցած է հրէական գաղութեան մէջ, և կարգ մը հրեաներ ըմբոստացած իրենց մէջ տարբեր հաւատքի հետեւող հրեաներուն դէմ, որոնց հաւատքը կը դառնար «Քրիստոս» անունով Անձի մը շուրջ:

Եւ այն ժողովուրդները, որոնք Քրիստոնեայ կոչուեցան, Ի՛ր անուամբ կոչուած են, ու կը շարունակեն ցարդ»:

Ռաբունական մատենագրութեան մէջ գտնուած մէջբերումները, որոնք աննպաստ են Քրիստոսի, սակայն ապացո՛յց են, որ Յիսուս որպէս Անձ գոյութիւն ունեցած և ապրած է Հրէաստանի և Գալիլիոյ հողամասին վրայ:

Ռաբունական վկայութիւնները նախատական են:

Օրինակի համար, իրենք գիտեն կուսական ծնունդի մասին, սակայն կ՛ուզեն Յիսուսը անհարազատ հռչակել: Կը պատմեն Յիսուսի մահապատիժը ու նաեւ կարդարացնեն իրենք զիրենք: Հակառակ այսքան չարախօսութեան, իրենց մէջբերումը ապացոյց է պատմակա՛ն Յիսուսին:

Ջինք կը կոչեն Յիսուս Նազովրեցի, որ անվիճելի ապացոյցն է Յիսուսի:

Հրեաներուն ակնարկութիւնը թէ, Յիսուս «կախարդութիւններ կ՛ընէր», ապացոյց է Աւետարաններու մէջ յիշուած բժշկութիւններու և հրաշքներու: Կը վկայեն նաեւ թէ Յիսուս նենգամտօրէն խաբեց և մոլորեցուց ժողովուրդը, որ կ՛ապացուցանէ Յիսուսի ժողովրդականութիւնը:

Ծփոթեցուցիչ է նաեւ, երբ կը տեղեկագրեն, թէ Յիսուս հինգ աշակերտներ ունէր, որ կը փաստէ, թէ Յիսուս իսկապէս հաւատարիմներ ունեցած է:

Եթէ անկեղծօրէն կ՛ուզենք գիտնալ Յիսուսի կեանքին և պատուիրաններու մասին, ուսումնասիրելու ենք յատկապէս Աւետարանները:

Աւետարանական աւանդութիւնները շատ կարեւոր են գիտնալու և հասկնալու ընթացքն ու եղանակը թէ ինչպէս եկեղեցին երեւան եկաւ և կազմուեցաւ:

Աւանդութիւնը շփոթելու չէ առասպելին հետ:

Եկեղեցական "հայրեր", բերանացի կամ անգիր աւանդութիւններու արժէք տուած են, որովհետեւ աւանդութիւն մը աւանդ մըն է, ժառանգութիւն մը: Քսաներորդ դարու մտայնութիւնը մոռցած է, որ երբ ժողովուրդներ գրել կարդալ չէին գիտեր, իրենց բոլոր գիտցածը գոց կը սորվէին:

Հոմերոսի Դիւցաճներգութիւնը հազար տարի բերանացի ոտանաւոր ըլլալէ յետոյ, միայն գրի առնուեցաւ:

Յիսուսի ապրումն ու Մարդեղութիւնը ո՛չ առասպելական է ու ո՛չ մարդկային մտացածին երեւակայութիւններ: Հրէական և Քրիստոնէական պատմագիրներ այս մասին կը վկայեն, ինչպէս Յովհաննէս առաքեալը: Յիսուս ուրիշ կրօնապետներու նման գրութիւն մը չէ թողած մարդկային մատենագրութեան էջերուն վրայ, որովհետեւ Ան կենդանի է ու կ՛ապրի բոլոր հաւատարիմներու կեանքին մէջ: Ինքն է, որ Իր կենդանի Ներկայութեամբ տակաւին կը խօսի իւրաքանչիւր հաւատացեալի հնչիւն սրտին՝ փոխանակ գրելու անկենդան թուղթի մը վրայ:

: Պատճառը որ Աւետարանիչները Յիսուսի կենսագրութիւնը չեն գրած,անոնք աւելի Աւետարանը--Աստուածայայտնութիւնը գրելով զբաղած էին, քան մարդկային հետաքրքրութիւնը գոհացնելու: Աւետարանը Յիսուսի կենսագրութիւնը ըլլալէ աւելի, Անոր ապրումն ու դրոշմն է, որ մարդիկ հետեւելով Իրեն, դառնան աստուածանման: Իսկութեան մէջ, պատմական Յիսուսի Աւետարանը մեզի կը ներկայացնէ Յիսուսի բարոզութիւնը և աստուածային պատգամը, որ պիտի փրկէ մարդ արարածը կորուստէ և շնորհէ անոր յաւիտենական կեանք:

Յունիս 20, 1987
Թորոնթօ
Հայ-Քրիստոնեայ

ՊԻՂԾ ՈԳԻԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Հպարտ ենք 1,700-ամեակի վերյիշումը կատարելու:

Որպէս Հայ, իրաւունք ունինք. կը պատկանինք ազգի մը որ շարունակ նահատակուած է պահելու համար Յիսուսի հաւատքը, Աւետարանը և Եկեղեցին, զոհելով իր արիւնը, ստացուածքը և իր անձը:

Բայց ո՞ւր է և ի՞նչ վիճակի մէջ է այս Հա՛յ ազգը այսօ՛ր:

Հայը, ազգովին իրաւունք ունի՞ հպարտանալու: Իր արդի ապրելակերպով, հիմա ան կը պատկանի՞ իր պապերու հաւատքին, զոհողութեան, նուիրումին և աղօթասիրութեան:

Նոր, 20-րդ դարու Հայը կ՛ապրի՞ իր հօր տան՝ (եկեղեցւոյ) մէջ:

Իր զաւակները կը դաստիարակէ՞ Աւետարանի հոգիով, թէ ֆութպոլի հոգիով: Նոր սերունդը ծանօ՞թ է Աւետարանի սուրբերուն և առաքեալներու անուններուն, թէ կը ճանչնայ միայն Հոլիվուտի՛ աստղերու անունները: Ի՞նչ կը կարդայ Նոր Սերունդը, "Քոմիքսնե՞ր", թէ Մեսրոպաշունչ Սուրբ Աւետարանները:

Արեւմուտքի մէջ ի՞նչ կը նուիրենք Աստուծոյ: Մեր դրամական աւելցո՞ւքը, թէ Աստուծոյ կը նուիրենք մեր անձերը՝ մեր ծառայութիւնը, մեր աշխատանքը և մեր հոգիները: Մեր հոգիները դատա՞րկ են, թէ հոն կը գահակալէ ճշմարտութիւնն ու սրբութիւնը:

Մօտենա՛նք Աստուծոյ Գահին ծնրադիր ու աղաչանօք, նայի՛նք իրարու որպէս եղբայրներ, կենակից աջակիցներ և Հայ Եկեղեցւոյ ուխտեալ զաւակներ:

Մեր Տէրը Յիսուս վկայեց Իր Հօր համար ըսելով.

«Իմ Հայրս մինչեւ հիմա կը գործէ, ուրեմն
ես ալ կը գործեմ»--Յով. Ե.17:

Մարդ արարածին համար անգործ ըլլալը ո՛չ միայն ծուլութիւն է, այլ կորուստ: Աստուածաշունչի մասնագիտական գիտելիքները չեն, որ մեզ աւելի լաւ քրիստոնեաներ պիտի ընեն, այլ հոգեկան զգաստութիւնները, որոնք կը նշանակեն՝ մեր հոգեւոր գիտութեան գործադրումները:

Աստուած Տէրն է Իր արարչագործութեան, բայց կը սիրէ իր արարածներուն գործակցութիւնը, Ան ըսաւ.

"երկիրը լեցուցէք, և անոր տիրեցէք և ... իշխեցէք"
--Ծննդոց Ա.28:

Աստուծոյ աշակերտելո՛վ կ՛աստուածանանք՝ ստեղծագործ կ՛ըլլանք:

Անհատի մը ամբողջ կեանքը իր ծնունդը կատարելագործելու գործընթացք մը ըլլալու է: Ցաւալին այն է, որ շատեր կը մեռնին չհասած այդ կատարելագործումին: Յիսուս Քրիստոսի «Պէտք է Ճեզի Վերստին ծնիլ»ը այդ կատարելագործութեան հասնի՛լն է:

Մենք զմեզ հարցնենք. "Արդեօք կրցած եմ իմ կեանքիս ընթացքին ծնունդ տալ իմ մէջ գտնուող բարոյական ու հոգեւոր սերմերուն, որոնք Աստուած սերմանած է հոգիիս մէջ":

Եթէ Սբ. Աւետարանին սերմերը՝ խօսքերը չեն ծլարձակուած մեր

սիրտերէն ներս, ուրեմն մեր սրտերն ու հոգիները պարապ են, ընդունարան դառնալու պիղծ ոգիներու: Այդ կը նշանակէ հիւրասիրել ատելութիւն, վրէժխնդրութիւն, ստութիւն և մարմնական ցանկութիւններ, որոնք կրնան առաջնորդել մեզ դէպի մահ:

Երբ Եկեղեցիէն դուրս ելլենք, մեր ուրախութեան պատճառը նոր բարեկամնե՞ր տեսած ըլլալն է, թէ Երկնաւոր Հայր Աստուծոյ հպո՛ւմն զգացած ըլլալնիս է: Երջանիկ ըլլալու միակ զգացումը, ուրի՛շ մէկը երջանկացնելո՛ւն մէջն է: Եկեղեցի յաճախելով եթէ բան մը չենք սորված կամ չենք սորվեցուցած, մեր հոգին պարապ է և հրաւէր մըն է որ Սատանան գայ և գրաւէ մեր սրտերը:

Ի՞նչ է Եկեղեցիին դերը.--

1. Քարոզել Յիսուսի՛ Աւետարանը:
2. Ուղիղ մեկնաբանել Յիսուսի Մարդեղացեալ կեանքը: Յիսուսի աստուածայայտնիչ Մարդեղութիւնը մեկնաբանել մեր կեանքով:
3. Եկեղեցի յաճախողներուն չափահասութեան հասցնել:
4. Հաւատացեալները սրբութե՛ն առաջնորդել:
5. Աղօթել, սիրել, ծառայել, ներել, հանդուրժել և սորվեցնող ըլլալ:

Եկեղեցին փոխանորդաբար կը կատարէ Քրիստոսի փրկչագործական պաշտօնը: Եկեղեցին հոգեւոր կեանքի դպրոց մըն է, քարոզիչը պիտի ջանայ հոգեւոր դաստիարակութեան ուսուցման գաղտնիքին տիրանալ, և հոգիները հրապուրելու, ներշնչելու և վերացնելու շնորհը ունենայ՝ իր նպատակին հասնելու համար:

Փետրուար 12, 2002
Թորոնթօ
Հայ-Քրիստոնեայ